

УНИВЕРСИТЕТ „ПРОФ. Д-Р АСЕН ЗЛАТАРОВ” БУРГАС

ФАКУЛТЕТ ПО ОБЩЕСТВЕНО ЗДРАВЕ И ЗДРАВНИ ГРИЖИ

МЕДИЦИНСКИ ФАКУЛТЕТ

МЕДИЦИНСКИ КОЛЕЖ

ТРЕТА НАУЧНА СТУДЕНТСКА СЕСИЯ 2021

Бургас

2021

УНИВЕРСИТЕТ „ПРОФ. Д-Р АСЕН ЗЛАТАРОВ” БУРГАС

ФАКУЛТЕТ ПО ОБЩЕСТВЕНО ЗДРАВЕ И ЗДРАВНИ ГРИЖИ

МЕДИЦИНСКИ ФАКУЛТЕТ

МЕДИЦИНСКИ КОЛЕЖ

ТРЕТА

НАУЧНА СТУДЕНТСКА СЕСИЯ 2021

СБОРНИК РЕЗЮМЕТА

14 май 2021 г.

Бургас

ОРГАНИЗАЦИОНЕН КОМИТЕТ

Председател:

доц. д-р Светлана Желева – зам. ректор по НИР

Членове:

проф. д-р Христо Бозов, дм – декан ФОЗЗГ

доц. д-р Цветан Велинов, дм – декан МФ

проф. д-р Евдокия Сотирова – зам. декан ФОЗЗГ

доц. д-р Румяна Янкова-Аврамова – зам. декан МФ

НАУЧЕН КОМИТЕТ

Председател:

доц. д-р Галина Терзиева

Членове:

проф. д-р Петя Цветкова, дмн

проф. д-р Красимир Василев

доц. д-р Антоанета Грозева, дм

проф. д-р Стоянка Петкова-Георгиева

СЪДЪРЖАНИЕ

I. СЕКЦИЯ „ОБЩЕСТВЕНО ЗДРАВЕ И ЗДРАВНИ ГРИЖИ“

АКУШЕРКИТЕ ПО - БЛИЗО ДО МАЙКИТЕ – СИГУРНА ИНВЕСТИЦИЯ В БЪДЕЩЕТО	4
<u>Анелия Андреева</u> , ас. Кръстина Тодорова Катедра „Здравни грижи“, Факултет по обществено здраве и здравни грижи Университет „Проф.д-р Асен Златаров“ –Бургас	
КЪРМЕНЕТО - УСПЕШЕН СТАРТ	6
<u>Анна Узунова, Ивалина Тодорова</u> , ас. Златина Денева Катедра „Здравни грижи“, Факултет по обществено здраве и здравни грижи Университет „Проф.д-р Асен Златаров“ –Бургас	
НАБЛЮДЕНИЕ НАД КЛИНИЧНИТЕ ПРОЯВИ НА МЕНСТРУАЛНИТЕ НАРУШЕНИЯ ПРИ ЖЕНИ, ПРЕБОЛЕДУВАЛИ КОВИД 19	7
<u>Ивалина Тодорова, Анна Узунова</u> , ас. д-р Дарина Давидова Катедра „Здравни грижи“, Факултет по обществено здраве и здравни грижи Университет „Проф.д-р Асен Златаров“ –Бургас	
МОТИВАЦИЯ НА СТУДЕНТИТЕ ЗА ИЗБОР НА СПЕЦИАЛНОСТ „АКУШЕРКА”	8
<u>Айше Назифова, Емине Исуф</u> , ас. Златина Денева Катедра „Здравни грижи“, Факултет по обществено здраве и здравни грижи Университет „Проф.д-р Асен Златаров“ –Бургас	
ИЗСЛЕДВАНЕ ЗА РИСК ОТ ОСТЕОПОРОЗА СРЕД ЖЕНИ	9
<u>Радка Генчева, Станислава Стоянова</u> , гл.ас. Катя Попова, дм Катедра „Здравни грижи“, Факултет по обществено здраве и здравни грижи Университет „Проф.д-р Асен Златаров“ –Бургас	
ДОБРОВОЛЧЕСТВО ПО ВРЕМЕ НА ПАНДЕМИЯ	10
<u>Филка Костадинова, Мериям Реджеб</u> , ст.преп. Моника Обрейкова Катедра „Здравни грижи“, Факултет по обществено здраве и здравни грижи Университет „Проф.д-р Асен Златаров“ –Бургас	
НИВО НА СТРЕС ПРИ СТУДЕНТИ ОТ МЕДИЦИНСКИ СПЕЦИАЛНОСТИ	11
<u>Таня Колева, Ясен Касъмов</u> , гл.ас. Златина Лечева, дм Катедра „Здравни грижи“, Факултет по обществено здраве и здравни грижи Университет „Проф.д-р Асен Златаров“ –Бургас	
ЗАКОНОДАТЕЛНА РАМКА ЗА БОРБА С НАСИЛИЕТО В ЕС	12
<u>Мирела Рангелова</u> , доц. д-р Албена Андонова, дм, Катедра „Здравни грижи“, Медицински факултет, Тракийски университет – Стара Загора	
ВЛИЯНИЕТО НА ХРАНЕНЕТО ВЪРХУ ЗДРАВЕТО	13
<u>Магдалена Иванова</u> , доц. д-р Албена Андонова, дм Катедра „Здравни грижи“, Медицински факултет, Тракийски университет – Стара Загора	
РЕХАБИЛИТАЦИОННА ПРОГРАМА ЗА ЕФЕКТИВНО ВЪЗДЕЙСТВИЕ ПРИ ДЕТЕ С ПЛОСКОСТЪПИЕ	14
<u>Мадлен Дечева</u> , доц. Антоанета Грозева, дм Катедра „Здравни и фармацевтични грижи“, Медицински колеж Университет „Проф.д-р Асен Златаров“ -Бургас	
КОМПЛЕКСНА РЕХАБИЛИТАЦИОННА ПРОГРАМА ЗА ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ ПРИ ИМПИНДЖМЪНТ СИНДРОМ В ОБЛАСТТА НА РАМЕННАТА СТАВА	15
<u>Елена Митева</u> , ас. Златина Стоянова-Борисова, Катедра „Здравни и фармацевтични грижи“, Медицински колеж Университет „Проф.д-р Асен Златаров“ -Бургас	
РЕХАБИЛИТАЦИЯ НА ДЕЦА В НАЧАЛНА УЧИЛИЩНА ВЪЗРАСТ С ХИПЕРСТЕННА ФОРМА НА НЕВРОЗА	16

Златиян Карайотов, ас. Роман Корниенко
Катедра „Здравни и фармацевтични грижи”, Медицински колеж
Университет „Проф.д-р Асен Златаров“ -Бургас

II. СЕКЦИЯ „МЕДИЦИНА“

МОРФОМЕТРИЧНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ ВЪРХУ МЪЖКИТЕ ПОЛОВИ КЛЕТКИ И ИНФЕРТИЛИТЕТ17

Ф. Юмер, К. Господинова, П. Илиева, проф. Петя Цветкова, дмн
Катедра „Физиология, химия и биохимия“, Медицински факултет
Университет „Проф.д-р Асен Златаров“ -Бургас

СТРУКТУРНИ ПРОМЕНИ В СПЕРМАТОЗОИДИТЕ ПРИ ПАЦИЕНТИ С НАРУШЕНА ОПЛОДИТЕЛНА СПОСОБНОСТ18

М. Драгомирова, проф. Петя Цветкова, дмн
Катедра „Физиология, химия и биохимия“, Медицински факултет
Университет „Проф.д-р Асен Златаров“ -Бургас

МИТОХОНДРИИТЕ – ДЕПО ЗА БИОЕНЕРГИЧНИ ПОТРЕБНОСТИ19

К. Богданова, Н. Иванова, М. Павлова, Л. Крумова, Е. Лалева, проф. Петя Цветкова, дмн
Катедра „Физиология, химия и биохимия“, Медицински факултет
Университет „Проф.д-р Асен Златаров“ -Бургас

МОТИЛИТЕТ НА СПЕРМАТОЗОИДИТЕ - БИОЛОГИЧЕН МАРКЕР ЗА ФЕРТИЛИТЕТНИЯ КАПАЦИТЕТ НА МЪЖКИТЕ ПОЛОВИ КЛЕТКИ20

Д. Бурани, Е. Вълкова, М. Михайлова, К. Минкова, проф. Петя Цветкова, дмн
Катедра „Физиология, химия и биохимия“, Медицински факултет
Университет „Проф.д-р Асен Златаров“ -Бургас

AZOOSPERMIA МЕДИКО – БИОЛОГИЧЕН ФАКТОР ЗА БЕЗПЛОДИЕ В СЕМЕЙСТВОТО21

Г. Карабойчева, Т. Телбизова, проф. Петя Цветкова, дмн
Катедра „Физиология, химия и биохимия“, Медицински факултет
Университет „Проф.д-р Асен Златаров“ -Бургас

КЛИНИЧНИ ИЗЯВИ НА OLIGOZOOSPERMIA - СТЕПЕН НА ОПЛОДИТЕЛНАТА СПОСОБНОСТ НА ПАЦИЕНТИ СЪС ЗАБОЛЯВАНИЯ НА МЪЖКАТА ПОЛОВА СИСТЕМА22

Силвана Маринчева, Теодора Славова, проф. Петя Цветкова, дмн
Катедра „Физиология, химия и биохимия“, Медицински факултет
Университет „Проф.д-р Асен Златаров“ –Бургас

ПОЛИМЕРНА ОПТИКА В МЕДИЦИНАТА23

Щерю Котафов, проф. Нина Султанова
Катедра „Физика, биофизика, рентгенология и радиология“, Медицински факултет
Университет „Проф.д-р Асен Златаров“ –Бургас

ИЗСЛЕДВАНЕ РЕФРАКЦИЯТА НА ПОЛИМЕРНИ РАЗТВОРИ С РАЗЛИЧНА КОНЦЕНТРАЦИЯ24

Десислава Енчева, доц. Стефка Касърова
Катедра „Физика, биофизика, рентгенология и радиология“, Медицински факултет
Университет „Проф.д-р Асен Златаров“ –Бургас

СЕСТРИНСКИ ГРИЖИ ПОЛАГАНИ ЗА ОНКОХИРУРГИЧНИ ПАЦИЕНТИ25

Николета Чомакова, доц. д-р Албена Андонова, дм,
Катедра „Здравни грижи“, Медицински факултет, Тракийски университет – Стара Загора

ЖИВОТ СЪС СТОМА. МЕДИЦИНСКАТА СЕСТРА В РОЛЯ НА СТОМЕН ТЕРАПЕВТ ...26

Жаклина Илиева, доц. д-р Албена Андонова, дм,
Катедра „Здравни грижи“, Медицински факултет, Тракийски университет – Стара Загора

АКУШЕРКИТЕ ПО - БЛИЗО ДО МАЙКИТЕ – СИГУРНА ИНВЕСТИЦИЯ В БЪДЕЩЕТО

**Анелия Андреева, ас. Кръстина Тодорова
Катедра „Здравни грижи“, kristin_k@abv.bg
Факултет по обществено здраве и здравни грижи
Университет „Проф. д-р Асен Златаров“ -Бургас**

Въведение: Акушерска грижа в след родилния период включва осигуряването на качествени и компетентни акушерски грижи за родилката и новороденото, които започват още след раждането, в родилното отделение продължават до 42 – ят ден след раждането. Всяка бременна жена и родилка е в правото си да бъде информирана и обучена за това как и какви грижи се изискват при отглеждане на новороденото. Всички професионални дейности и грижи са според Наредба №1/08.02.2011 г. за Професионалните дейности, които акушерките могат да извършват самостоятелно или по назначение от лекар. Към изискванията за специални знания се отнасят и комуникативните умения на акушерката. Те имат отношение към психо- емоционалната подкрепа за родилката , допринасят за това новороденото да бъде отглеждано в спокойна семейна атмосфера, важни са за добро самочувствие за самата жена. Всичко това повишава доверието в акушерската професия и удовлетвореността на родилките.

Актуалност на проблема: През бременността жената трябва да получи чрез разговори и консултации, съвети свързани с храненето, движение, спорт, секс, работа, психологическа подготовка за раждането, практическа подготовка за среща с бебето и грижите свързани с правилното му отглеждане. Некомпетентни съвети, продиктувани от личния опит на непрофесионалисти могат да объркат жените и да доведат до нежелани последици. Това засилва необходимостта от акушерска грижа и наблюдение на нормална бременност с възможност за пренатални грижи и последващ домашен патронаж. Ролята на акушерката се изразява в правилната практика на провеждане на грижите за новородено и родилка т.е. промоция на правилните , качествени акушерски грижи, както и с превенцията, недопускане на усложнения свързани с грижите.

Цел: Целта на разработката е да се изследва мнението на родилките, относно необходимостта от правилна акушерска грижа, като се акцентира върху информацията и ползи от грижите, правилно обучение в грижите, достатъчността на посещенията ,за да бъде родилката спокойна ,сигурна в отглеждането на новороденото.

Материали и методи: Проучено е мнението на 72 бременни, на които предстои да родят за първи път , бременни с едно и повече раждания, и родили жени, отглеждащи своите деца – от 0-до 1 г. възраст. Анкетата е анонимна.

Резултати и обсъждане: Данните от проучването сочат, че 82,24% от жените желаят да бъдат посетени и обучени в домашна обстановка за провеждане на правилни грижи по отношение на къпане и тоалет на новородено, обработка на пъпен остатък. Изразяват мнение, че при по-често посещение, ще бъдат уверени и сигурни в грижите за бебето. Имат желание да разберат последиците , ако дадена грижа не се изпълнява правилно. 62,35 % от жените изказват мнение, в достатъчността от посещенията, но признават, че разчитат на помощ и съдействие от позната акушерка, 56,23 % от жените комуникират по между си , но желаят да бъдат информирани от специалист или акушерка. 60,52% от жените не са запознати с ползите за самите тях ,от кърменето например.

Заключение: Резултатите са показателни за това, че бъдещата майка желае да получи информация , консултация и подкрепа от акушерката по време на бременността, раждането и постродилния период , като здравен специалист, който при наличие на проблем веднага да уведоми акушер -гинеколога, наблюдавал бременността и неонатолога, който ще наблюдава бебето.

Ключови думи: акушерски грижи, промоция, превенция, комуникативни умения.

КЪРМЕНЕТО - УСПЕШЕН СТАРТ

Анна Узунова, Ивалина Годорова, ас. Златина Денева
Катедра „Здравни грижи“, zlatinadeneva@abv.bg
Факултет по обществено здраве и здравни грижи
Университет „Проф. д-р Асен Златаров“ -Бургас

Въведение: Световната здравна организация /СЗО/ препоръчва кърмене на новороденото до шестия месец. Тази препоръка изхожда от факта, че кърмата задоволява най-пълно хранителните нужди на кърмачето. Майчината кърма е специфична храна, в която се съдържат 23 антиинфекциозни фактора. Те компенсират физиологичния имунен дефицит у новороденото. Естествено хранените деца боледуват по-рядко. Кърменето е полезно и за майката. Подпомагат се инволюционните процеси и се намалява рискът от развитие на карцином на яйчниците, матката и млечната жлеза.

Актуалност и значимост на проблема: Актуалността на проблема произтича от отказа на родилките да кърмят. Най-честите причини за това са болка, рагади, запушване на млечните каналчета или възприятието на майката, че кърмата няма да задоволи потребностите на бебето. Значимостта на проблема се изразява в успешния старт, който кърменето предоставя на бебето. Чрез кърменето от една страна, новороденото набавя хранителни вещества, а от друга, актът на кърмене осъществява психологическа връзка между майка и дете.

Цел и задачи: Да се проверят практиките в кърменето, нагласата към самия акт и причините за отказа от кърмене сред родилките. Да се открие ролята на акушерката в оказване психо-емоционална подкрепа и обучение на родилките за справяне с кърменето.

Материал и методи: Проведе се анонимна анкета в периода 01.04.– 30.04.2021г.

Предмет на изследването е процесът на обучение за кърменето при родилките.

Обхват на изследване са 70 родилки, преминали през родилно отделение на „УМБАЛ - Бургас“ АД.

Обект на изследване са техните чувства, желания, нагласи, мотиви и очаквания.

Резултати и заключение: На базата на резултатите от проучването могат да се направят следните изводи:

- ❖ 100% от анкетираните имат желание да кърмят и предпочитат естественото хранене за новороденото;
- ❖ 75,71% от жените не са запознати с техниките на кърмене и се нуждаят от обучение;
- ❖ 100% от родилките не са извършили предварителна подготовка на гърдите по време на бременността;
- ❖ 50% от тях не са запознати с необходимите хигиенни грижи;
- ❖ 97,14% от тях предпочитат да слагат на гърда бебето „на поискване“, каквито са съвременните препоръки на СЗО и UNICEF, едва 2,86% от майките мислят, че храненето трябва да е през точно определен интервал от време /през 3 часа/;
- ❖ 77,14% от родилките считат, че кърменето трябва да продължи до шест месечна възраст на детето;
- ❖ 47,14% от родилките са запознати с ползите от кърменето за детето и за майката.

По-голямата част от нашите анкетиранци бяха подготвени психически и емоционално за предстоящото кърмене. Участниците в проведената анкета получиха информация, относно практиките и техниките на кърмене от квалифицирани медицински лица. След предоставената информация, родилките са мотивирани дори и след неуспешно справяне с кърменето при предишни раждания, да кърмят децата си, защото разбират за ползите от кърменето както за бебето, така и за самите тях.

НАБЛЮДЕНИЕ НАД КЛИНИЧНИТЕ ПРОЯВИ НА МЕНСТРУАЛНИТЕ НАРУШЕНИЯ ПРИ ЖЕНИ, ПРЕБОЛЕДУВАЛИ КОВИД 19

Ивалина Тодорова, Анна Узунова, Дарина Давидова
Катедра „Здравни грижи“, e-mail: davidova_d@abv.bg
Факултет по обществено здраве и здравни грижи
Университет „Проф. д-р Асен Златаров“ –Бургас

Въведение: Цикличното генитално кръвотечение, предшествано от овулация, означаваме като менструация (menses-месец). Менструалният цикъл при жените има следните 5 характеристики: интервал, ритъм, времетраене, качество и количество на менструалната кръв. Въз основа на тях различаваме нарушенията: аменорея, хипоменорея, олигоменорея, криптоменорея, хиперменорея, полименорея, метрорагия, менорагия и дисменорея.

Цел: Целта на наблюдението е да се установи връзка между вирусната инфекция със SARS-CoV-2 и краткотрайните менструални промени при пациентки с циклостабилен и циклолабилен тип регулация на МЦ и липса на подлежащо хормонално заболяване.

Материали и методи: Наблюдавахме и изследвахме 130 пациентки на възраст между 25 и 35 години за период от 3 месеца (януари 2021 г. – март 2021г.), при които по техни анамнестични данни липсва ендокринно заболяване и прием на медикаменти с хормонален характер, но при всички тях общото е преболедуване от Ковид 19 в срок до 3 месеца преди настъпване на менструалните нарушения.

Използвахме ултразвуково изследване (УЗИ) и по-специално – трансвагинална сонография (TVS) за отхвърляне на бременност, яйчникова и/или ендометриална находка.

Резултати и заключение: При анализ на получените данни се съобразихме с пациентките от двата типа на регулация на МЦ .

При 70% от пациентките с циклостабилен тип регулация се установи хипоменорея и при 95% от тях нормалният МЦ се възстанови още при следващия menses без медикаментозно лечение. При останалите 30% нарушенията бяха от смесен характер.

При 85% от пациентките с циклолабилен тип регулация се регистрираха комбинация от полименорея с хиперменорея. При 93% от тях нормалният МЦ се възстанови за период от 3 месеца без медикаментозно хормонално лечение. При 15% от жените с циклолабилен тип регулация се наблюдава само полименорея, като МЦ се нормализира без специфично лечение за период до 3 месеца при всички тях.

Споменатите нарушения-олигоменорея и хиперменорея отразяват количествената характеристика на МЦ. Като доминиращи при изследваните пациентки, можем да направим следният извод: преболедуването с Ковид 19 се отразява клинично с количествени нарушения върху МЦ при жени с циклолабилен и циклостабилен тип регулация на МЦ, с преходен характер без необходимо медикаментозно лечение.

МОТИВАЦИЯ НА СТУДЕНТИТЕ ЗА ИЗБОР НА СПЕЦИАЛНОСТ „АКУШЕРКА”

Айше Назифова, Емине Исуф, ас. Златина Денева
Катедра „Здравни грижи“, zlatinadeneva@abv.bg
Факултет по обществено здраве и здравни грижи
Университет „Проф. д-р Асен Златаров“ –Бургас

Въведение: Мотивацията оказва съществено значение върху избора на специалност на студентите акушерки. Изборът на правилната специалност е от изключителна важност за студентите от направление „Здравни грижи”, за да реализират своя потенциал и придобитите в хода на обучението си знания и умения, за тяхната бъдеща реализация и кариера.

Актуалност и значимост на проблема. Акушерките са ключов фактор в съвременното здравеопазване. Професията на акушерката е хуманна професия, изискваща специфични личностни и професионални качества, нагласа и **мотивация**, насочена към тези, които имат нужда от акушерски грижи. Тя е от обществена значимост за живота и здравето на хората. Професията на акушерката е наука и сериозна отговорност. Това предполага определяне на висок статут в обществото. Необходимо е общественото внимание да се насочи върху факта, че акушерската професия през последните години не получава нужното признание. Все по-малко студенти избират специалността, а броят на работещите акушерки е недостатъчен и намалява. Средната възраст на работещите се увеличава, което би довело до сериозна кадрова криза в системата на здравеопазването.

Цел и задачи на изследването: Да се изследва мотивацията за избор на специалност „Акушерка”, да се проучат възможностите за привличане на млади хора в професията.

Материал и методи: През месец април 2021 г, бе извършено анонимно анкетно проучване. **Обхват на изследването** са 31 студенти от специалност „Акушерка” от първи и втори курс, Факултет по обществено здраве и здравни грижи на Университет „Проф. д-р Асен Златаров”, град Бургас.

Предмет на изследването е мотивацията на студентите, избрали специалността „Акушерка”.

Обектът на изследване са техните чувства, желания, нагласи, мотиви и очаквания.

Резултати и заключение: На базата на резултатите от проучването могат да се направят следните изводи:

- По-голяма част от студентите /64,5%/, по собствено желание са избрали специалността акушерка;
- 58,06% считат, че професията на акушерката е хуманна професия;
- 70,96% избират Университет „Проф. д-р Асен Златаров”, град Бургас, поради близостта до мястото, където живеят, близостта до семейството си;
- 93,5% желаят да работят в лечебно заведение в България;
- Очакванията на студентите напълно са се оправдали при 41,94%;
- 54,84% желаят да се издигне престижа на професията акушерка;
- Почти половината от студентите /48,38%/ считат, че придобиват достатъчно знания и умения по време на лекции, учебно-практически занятия и учебна практика;
- 70,96%, ако биха избирали отново специалност, отново биха избрали тази.

Студентите са убедени в правилния избор на специалност, плод на дълбока вътрешна мотивация. Мотивирани са да развият потенциала си и да допринесат за издигане престижа на акушерската професия. Водени от желание за реализация в България, те целят чрез овладените знания и умения да практикуват професията акушерка.

ИЗСЛЕДВАНЕ ЗА РИСК ОТ ОСТЕОПОРОЗА СРЕД ЖЕНИ

Радка Генчева , Станислава Стоянова, гл.ас. Катя Попова, дм
Катедра „Здравни грижи“, katja.popova62@gmail.com
Факултет по обществено здраве и здравни грижи
Университет „Проф. д-р Асен Златаров“ -Бургас

Въведение: Остеопорозата е прогресивно заболяване на скелета, характеризиращо се с намалена костна маса и структурни изменения на костната тъкан, които водят до повишена чупливост и последващ риск от счупвания. Тъй като процесът на намаляване на костното вещество и разреждането на костната тъкан напредва бавно и незабележимо през годините, остеопорозата сполучливо е наречена “Тихия крадец”.

През 2000 г. остеопорозата бе определена като третото социално-значимо заболяване в света (след сърдечно-съдовите и онкологичните заболявания), с прогноза да заеме второ място през 2020 г. Днес тя вече е изпреварила онкологичните болести в редица страни.

Остеопорозата е най-често срещаното метаболитно костно заболяване, свързано със сериозни физически, психосоциални и икономически последици. Доказано е, че тя причинява повече загуби от годините живот, прекарани в инвалидност спрямо всеки вид карцином, с изключение на рака на белия дроб.

Световната здравна организация официално обяви остеопорозата за здравна заплаха за обществото, а Международната фондация за остеопороза призова правителствата по цял свят да поставят заболяването като основен здравен приоритет.

Цел и задачи: Настоящото проучване има за цел да изследва рисковите групи за развитие на остеопороза и ролята на екипа на общопрактикуващия лекар за ранна диагностика и превенция на заболяването.

Материал и методи: В началният етап са изследвани 55 жени чрез скрининг-тест (въпросник на проф. Боянов), в който са отчетени генетични и поведенчески фактори за риск от развитие на остеопороза.

Резултати: В проучването участват жени по възрастови групи, както следва: 34.55% до 50 години, 20% от 50-60 г., 22,08% -от 60-75 г. и 14. 55% над 75г. Направеното изследване показва, че 43,64% (24 респонденти) от изследваните лица са с риск от развитие на остеопороза и е необходимо изследване на костно-минерална плътност (КМП). От тях 16, 67% са на възраст до 50г. Тревожен е факта, че на нито един от респондентите не е провеждан скрининг-тест, който да помогне за ранно диагностика и превенция на заболяването и усложненията от него.

Заключение: Рисковите фактори за развитие на остеопороза условно се делят на две групи. Към първата група спадат факторите, които не подлежат на промяна, като пол, възраст, генетични фактори, анамнеза за минали фрактури, фамилна анамнеза за остеопорозна фрактура и някои системни заболявания.

Към втората група спадат подлежащите на корекция фактори, като физическа активност, хранене, телесна маса, тютюнопушене, повишен прием на алкохол и кафе, остър и хроничен психоемоционален стрес. Именно към техния контрол и промяна е необходимо да са насочени основните профилактични мерки. В действителност повишаване информираността на хората за здравословните практики в ранния живот допринасят за по-голяма костна минерална плътност и намаляване на риска от остеопороза.

Настоящото проучване е в начален етап и е част от вътрешно-университетски проект на катедра „Здравни грижи“.

ДОБРОВОЛЧЕСТВО ПО ВРЕМЕ НА ПАНДЕМИЯ

Филка Костадинова, Мериям Реджеб, ст.преп. Моника Обрейкова
Катедра: Здравни грижи, monika_obrejkoval@abv.bg
Факултет по общественно здраве и здравни грижи
Университет „Проф. д-р Асен Златаров“ -Бургас

Въведение: Доброволчеството е индикатор за гражданска активност и социален интегритет, то показва дали хората се чувстват като част от определена общност, дали споделят общи ценности, принципи и практики, или казано по-просто - дали ги е грижа един за друг.

Актуалност и значимост на проблема: Доброволчеството най-общо може да се определи като дейност, носеща позитивна промяна за хората, техните общности и обществото като цяло. Не по-малко са ползите за самите доброволци, защото доброволчеството им помага да разберат света около себе си по-добре и развива у тях редица ценни личностни умения и качества: комуникативни умения; организационни умения; от даденост и съпричастност; разбиране и приемане на разнообразието; позитивизъм и надежда за бъдещето; нагласа за учене. У нас едни от основните причини, възпрепятстващи хората да полагат доброволен труд, са вече добре познатите липса на време и липса на информация. Ясна е нуждата от по-мощно популяризиране на доброволчеството сред тази част от обществото, която не е запозната.

Цел и задачи на изследването: Проучването има за цел да представи обективен анализ на настоящата ситуация относно съществуващото разбиране и отношение към ковид доброволчеството, както и доброволчеството като цяло. Идеята е това да се постигне чрез анализиране на нагласите към доброволчеството установено чрез анкетиране на над 100 респондента, с различно социално и икономическо положение. Част от резултатите, които се очакват след реализиране на проучването и популяризиране на полученните данни, са привличане на нови доброволци и популяризиране на ковид доброволчеството. Целта е да се провокира интересът на хората към полагане на доброволен труд като форма на активно гражданство.

Материали и методи: Проучването е проведено сред 102 души- студенти и граждани, чрез онлайн-анкетна карта, която включва 14 въпроса. Изследователският процес е проведен през февруари-март 2021г.

Резултати и заключение:

- Най-многобройна е групата на хората на възраст м/у 20-25- 67%.
- 82,4% от анкетираниите са студенти от медицинска специалност; 8,8% имат медицинско образование и 8.8% нямат медицинско образование.
- 92,1% от анкетираниите са мотивирани да полагат доброволчески труд по време на пандемията.
- Останалите анкетирани са посочили, че също биха помогнали, но имат нужда от заплащане.
- Анкетираниите посочват, че биха помогали на медиците, хората с увреждания и на възрастните.

Мотивацията и нагласата на анкетираниите към доброволчеството са положителни. Необходими са целенасочени информационни кампании за разясняване на актуалния статут на доброволчеството, ползите от него и дейностите, които се предлагат в момента. Обучения и семинари за ориентация и предварителна подготовка могат да бъдат допълнителна част от тези информационни кампании. При необходимата организация може да се осигурят голям брой доброволци.

НИВО НА СТРЕС ПРИ СТУДЕНТИ ОТ МЕДИЦИНСКИ СПЕЦИАЛНОСТИ

Таня Колева, Ясен Касъмов, гл.ас. Златина Лечева, дм
Катедра Здравни грижи, zlatlech@gmail.com
Факултет по обществено здраве и здравни грижи
Университет „Проф. д-р Асен Златаров“ -Бургас

Въведение: Актуалността на изследвания проблем е свързана с ранно откриване на увреждащо въздействие на стреса върху младите хора, продължаващи обучението си в медицински специалности. Перманентният стрес в образователна среда предизвиква хронична умора, намалява работоспособността, води до невъзможност за ефективно справяне с учебния процес. Високите изисквания водят до дистрес и развиване на психосоматични заболявания и зависимости преди започване на професионалните изяви на студентите.

Цел и задачи: Целта на изследването е да се установи нивото на стреса при студенти от специалностите “Медицина”, “Медицинска сестра” и “Акушерка” със стандартизирания тест на Girdin. Основните задачи са анкетиране на студенти от първи, втори и трети курс, обобщаване и анализ на резултатите и предлагане на препоръки за копиране на стреса.

Материал и методи: Изследвани са 94 студенти, от които 13 са мъже и 81 жени, в Медицинския корпус на Университет “Проф. д-р Асен Златаров”, в периода октомври 2020 - април 2021 г. Средна възраст на анкетираните – 22,25 години. Използваните методи са документален – проучване на литературни източници и социологически – пряка анонимна анкета.

Резултати и заключение: Студентите самооцениха честотата на проява на признаците на стрес чрез посочване в четири степени въздействието му върху своето психо-емоционалното състояние. При 59,7% от изследваните студенти от трите специалности се установи високо ниво на стрес. При обучаваните в специалност „Медицина“ - първи курс с висок стрес са 57,5%. 55% от анкетираните отговориха, че почти винаги и често не им достига време да вършат неща, които ги радват. Причините за този висок процент на недостиг на свободно време са голямото учебно натоварване в специалността и неумението на младите хора да планират рационално свободното си време. Половината от изследваните студенти имат проблеми със съня. Те трябва да спазват определен режим за здравословен начин на живот, редуване на периоди на умствен труд с физически усилия, за да релаксират след тежкия, натоварен с психо-емоционално напрежение ден. 75% от респондентите посочват висока степен на изтощение в края на деня. Изводът, който можем да установим е, че умората е съществен фактор на стресова реакция при студентите.

При студентите от специалност „Медицинска сестра“ и „Акушерка“ се установиха разлики при сравнение на трите курса в процентите на високо ниво на стрес. В първи курс висока честота на стрес е показана при 73,9% - те са в началото на своето следване и в етап на адаптиране към новите условия на следването. При втори курс 46,2% от респондентите са с високо ниво на стрес, а при трети – 61,1% от обучаващите се. Причината е, че повечето третокурсници са принудени да работят и да учат едновременно поради финансови затруднения и поради необичайната здравна обстановка, свързана с пандемията от КОВИД – 19.

Своевременното провеждане на комплекс от профилактични мероприятия за преодоляване на стресовото състояние би предпазило младия организъм от развитието на психични и соматични заболявания и преумора.

Направеното изследване установи високи нива на стрес и необходимостта от предприемане на своевременни мерки за управление и справяне със стресовите кризи на индивидуално и организационно ниво.

ЗАКОНОДАТЕЛНА РАМКА ЗА БОРБА С НАСИЛИЕТО В ЕС

Мирела Рангелова, доц. Албена Андонова, дм
Катедра „Здравни грижи“, albena.andonova@trakia-uni.bg
Медицински факултет,
Тракийски университет – Стара Загора

Въведение: Законодателната рамка за борба с насилието в ЕС е свързана с ограничаване и премахване на насилието над жени и момичета като цяло. Тя е в обяснение за законодателни правни норми срещу насилието. Насилието над жените е нарушение на правата на човека и форма на дискриминация, основана на пола. Произтичащо от неравенството между жените и мъжете, то се проявява в различни форми - психологическото насилие, тормоза, физическото насилие, сексуалното насилие, гениталното осакатяване на жени, принудителния брак. Оценка относно неговите мащаби са тревожни. То оказва тежко въздействие върху жертвите и причинява значителни разходи.

Цел: Разработката има за цел да представи статистически данни, основните референтни инструменти в тази област и последиците, до които води насилието над жени и момичета.

Материал и методи: За направата на тази разработка са използвани научни статии и документи, свързани с Конвенцията на съвета на Европа за превенция и борба с насилието над жени и домашното насилие.

Заключение: Борбата срещу насилието е сред основните теми, включени в Стратегията за равенство между жените и мъжете. Тя цели снижаване процента на насилие и създаване на специализирани съдилища за разглеждане на случаи на насилие срещу жени, защото ниският процент на съдебни производства и присъди за домашно насилие и изнасилване изглежда е общ проблем за много държави членки.

ВЛИЯНИЕТО НА ХРАНЕТО ВЪРХУ ЗДРАВЕТО

Магдалена Иванова, доц. Албена Андонова, дм
Катедра“ Здравни грижи“, albena.andonova@trakia-uni.bg
Медицински факултет,
Тракийски университет - Стара Загора

Въведение: Храната - какво е тя? В забързаното ежедневие е много по-лесно да се консумират храни полуфабрикати или приготвени в заведения за бързо хранене. Често хората не се замислят какво влияние има храната върху тяхното тяло. Точно поради тази причина започват и част от здравословните проблеми.

Най-често допусканите грешки, които могат да се получат при избор на храна е неправилно съчетаване на хранителните продукти, консумирането на течности/газирани напитки, алкохол, вода и др./ непосредствено преди, по време и след хранене, преяждане, липса или недостатъчна консумация на сурови плодове и зеленчуци.

За да подържат своето здравословно състояние хората е добре да контролират и променят своите хранителни навици. Това е възможно, като започнат да консумират плодове, зеленчуци, ядки, варива и по-ограничени количества на млечни продукти и месо. Изграждането на правилни хранителни навици трябва да започне от най-ранна възраст, за да се формират навици за спазване на основни принципи: балансирано съчетаване на хранителните продукти, съобразяване на диетата според сезона, избягването на консумацията на течности по време на хранене, приемане на вода поне 1,5 литра на ден и умереност в приемането на количеството храна и др.

Цел: Разработката има за цел да се представи информация за ползите на здравословното хранене.

Материал и методи: Използван е документален метод. Проучени са достъпни научни литературни източници посветени на здравословното хранене.

Заклучение: Чрез здравословното хранене човек може да си набави всички необходими вещества, от които се нуждае неговото тяло. Здравословното хранене оказва благоприятен ефект върху живота на хората като: промяната в телесното тегло в нормални граници, повишаване на жизнената активност, подобряване на качеството на съня, укрепване на имунната система, намаляване на нивото на стреса и безпокойството, подобряване на психическото и физическо състояние.

Важно е човек да бъде информиран правилно и да търси достоверна информация. Колкото повече се полагат грижи за тялото чрез хранене, физическа активност, режим на труд и почивка, толкова по-добре ще се чувстваме и ще живеем здравословно.

РЕХАБИЛИТАЦИОННА ПРОГРАМА ЗА ЕФЕКТИВНО ВЪЗДЕЙСТВИЕ ПРИ ДЕТЕ С ПЛОСКОСТЪПИЕ

Мадлен Дечева, Антоанета Грозева

Катедра „Здравни и фармацевтични грижи”, antoaneta.grozeva@gmail.com

Медицински колеж -Бургас

Университет „Проф. д-р Асен Златаров“ -Бургас

Въведение: При децата се откриват различни вродени и придобити аномалии на костите, ставите, мускулите и съединителната тъкан. Деформациите на ходилата, в това число и плоскостъпието, предизвикват определени дисфункции и носят риск от последващи усложнения. Плоското ходило бива вродено и придобито, като второто се среща значително по-често (85-90%). Методите на кинезитерапията са основен консервативен метод на лечение и фактор за намаляването на функционалния дефицит при такива състояния.

Целта на изследването е да се установи ефективността на рехабилитационната програма при дете с придобито плоскостъпие на двете ходила.

Задачите за постигането на целта, са свързани с поддържане на жизнения тонус на детето, коригиране на деформацията, задържане на корекцията, коригиране на походката и телодържанието, релаксиране на скъсената мускулатура и тонизиране на отпуснатата, обучение на родителя в извършване на лечебната гимнастика и предпазване от усложнения, като гръбначни изкривявания.

Материал и методи: Обект на нашето изследване е момиче на четири години от гр. Бургас. На двегодишна възраст му е установено двустранно плоскостъпие.. От тогава до сега, всеки месец момиченцето посещава детския център за рехабилитация ЦКОДУХЗ „Св. Стилиан” гр. Бургас. по пет дена, като провежда специална рехабилитационна програма. За целите на проучването и обективизиране на резултатите се проведе изследване на походката на детето и изчисляване на индекса на Чижин за плоскостъпие. Рехабилитационната програма включваше: избирателен масаж- релаксиращ за скъсената мускулатура и тонизиращ за отпуснатата, постизометрична релаксация и стречинг за скъсените мускули, аналитична гимнастика за долните крайници, упражнения за засилване на гръбната мускулатура, упражнения за равновесие, упражнения за коригиране на стойката, упражнения с уреди, упражнения в ходене- на пръсти, на пети и др., релаксиращи упражнения и игри.

Резултати: В резултат на двугодишния период на редовни рехабилитационни курсове се наблюдава значително подобрение в походката, равновесието и телодържанието на момиченцето.

Заклучение: Навременното диагностициране и рехабилитация на плоскостъпието, дават изключително добри резултати и предотвратяват настъпването на гръбначни изкривявания. Обучението на родителите и продължаването на правилното поведение в домашни условия, спомага за постигането на още по-добри резултати и задържане на корекцията.

Ключови думи: *плоскостъпие, кинезитерапия, масаж, корегирание на стойката*

КОМПЛЕКСНА РЕХАБИЛИТАЦИОННА ПРОГРАМА ЗА ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ ПРИ ИМПИНДЖМЪНТ СИНДРОМ В ОБЛАСТТА НА РАМЕННАТА СТАВА

Елена Митева, Златина Стоянова-Борисова
Катедра "Здравни и социални грижи", zlatina.s.borisova@gmail.com
Медицински колеж
Университет „Проф. д-р Асен Златаров“ -Бургас

Въведение: Дисфункциите в областта на раменна става са едни от най-честите здравословни проблеми свързани с условията на работното място, битовите дейности и спорта. Импинджмънт синдрома (замръзнало рамо) се характеризира с ограничения на движенията в раменна става и болка, която не винаги отминават в покой. Наричан е още „компресивна болест на ротаторния маншон” или „синдром на субакромиално притискане” (Димитрова, Е., Попов, Н., 2007).

Замръзналото рамо е едно от честите заболявания на раменната става, засягащо еднакво и двата пола. Синдрома на „субакромиално притискане” е третата по поредност мускулно-скелетна дисфункция след лумбалния и цервикалния дял на гръбначния стълб.

Във всички страни от Европейския съюз се наблюдава тенденция работещите през по-голямата част от ежедневието си да извършват множество репитаторни движения с горния крайник и дланта на работното си място (EASHW – European Agency for Safety and Health at Work, 2010). Причина за поява на импинджмънт синдрома са активните дейности с горен крайник от типа на: бутане, хвърляне, работа с клавиатура, неудобната поза на торса и главата.

Целта на настоящата разработка е навременно и адекватно предлагане на индивидуална рехабилитационна програма за повлияване на болковата симптоматика, увеличаване на ставната подвижност в горен крайник, възстановяване и нормализиране на ежедневните дейности и работоспособността на пациент със синдром на субакромиално притискане.

Обект на клиничното изследване е пациент с консервативен метод на лечение при импинджмънт синдром на раменна става включващо: изработване на индивидуална терапевтична програма съдържаща комплекс от упражнения и техники съчетани с преформирани физиотерапевтични средства, като средночестотни токове, ултразвукова терапия, пелоидотерапия, луготерапия.

Извод: Проведената комплексна рехабилитационна програма доведе до възстановяване функционалните възможности на засегнатия горен крайник и активно раздвижване на шийния отдел на гръбначния стълб. Повлия болковата симптоматика и психо-емоционалния тонус на пациента. Ефективността на комплексната терапия за пълноценно възстановяване при импинджмънт синдром ще даде най-добри резултати чрез удълженото лечение посредством кинезитерапевтичен комплекс прилаган в домашни условия, ултразвукова, лазер терапия и гунафореза.

РЕХАБИЛИТАЦИЯ НА ДЕЦА В НАЧАЛНА УЧИЛИЩНА ВЪЗРАСТ С ХИПЕРСТЕННА ФОРМА НА НЕВРОЗА

Златиян Карайотов, ас. Роман Корниенко

Катедра: „Здравни и фармацевтични грижи“, kgn2020@abv.bg

Медицински колеж-Бургас

Университет „Проф. д-р Асен Златаров“ -Бургас

Въведение: В условията на пандемия на Covid-19 неврозите и невротичните състояния при децата придобиват все по-голяма актуалност. В Република България различни форми на неврози имат 30% от преглежданите от невролозите деца. Детските неврози представляват функционални разстройства на нервната система с обратим характер, които възникват вследствие на нервно-психологическо напрежение и вътрешен неразрешим конфликт. Тези разстройства имат негативно влияние върху развитието на детето и тяхната профилактика и лечение имат важно социално значение.

Цел на проучването е да се проследи ефекта от приложението на рехабилитационна програма при деца в начална училищна възраст с хиперстенна форма на невроза.

Задачи: намаляване на агресивността, хиперактивността, интензитета на неконтролируеми движения; повишаване на концентрацията на вниманието.

Материал и методика: Обекти на проучването са две момчета на 11 години, които живеят от 6 месеца в ЦНСТДБУ „Ронкали“ гр. Бургас. Пациентите са импулсивни, агресивни към по-слабите деца, хиперактивни, лидери, имат отлични игрови умения, но не могат да следват установените правила, нетърпеливи, извършват неконтролируеми движения и жестикулиране, невнимателни, имат повишен мускулен тонус и трудно заспиване. Състоянието на пациентите е обективизирано с метода за бърза диагностика на неврозите Неск-Неск, жизнена анамнеза и собствени наблюдения. Приложен е комплекс от рехабилитационни мероприятия с цел намаляване на невротичните симптоми - масаж, ерготерапия, метод на постизометрична релаксация, теренолечение, хелиотерапия, активни спортни игри, упражнения за координация, обучение в ДЕЖ. Рехабилитационните мероприятия са прилагани 2 пъти седмично, по 4 часа в продължение на 4 месеца.

Резултати: Проведените рехабилитационни мероприятия оказаха благоприятно въздействие върху пациентите, те видимо ставаха по-спокойни. По време на процедурите децата бяха внимателни, търпеливи и по-толерантни към по-слабите, следваха установените правила. Масажът, приложен след активните процедури, оказа силно успокояващо влияние върху тяхното психическо и физическо състояние, благодарение на което мускулния тонус намалю и те започнаха по-лесно да заспиват и качеството на съня им се подобри. След четирите месеца рехабилитация хиперактивността, интензитета на неконтролируеми движения и агресивността намалюха, концентрацията на вниманието се повиши и те започнаха по-лесно да работят в екипа и да взаимодействат с другите деца.

Заклучение: Прилагане на рехабилитационни мероприятия при децата в начална училищна възраст с хиперстенна форма на невроза има положително влияние върху физическото и психическото състояние и тяхната социализация.

Ключови думи: невроза, рехабилитация, масаж, хиперактивност

МОРФОМЕТРИЧНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ ВЪРХУ МЪЖКИТЕ ПОЛОВИ КЛЕТКИ И ИНФЕРТИЛИТЕТ

**Ф. Юмер, К. Господинова, П. Илиева, проф. П. Цветкова, дмн
Катедра „Физиология, химия и биохимия“, tzvetkovar@mail.bg
Медицински факултет
Университет „Проф. д-р Асен Златаров“ -Бургас**

Въведение: Размерите на сперматозоидите, като най-древните диференцирани клетки, са добре описани в научната литература. Неизвестни са морфометричните данни, касаещи гаметите, при случаи с нарушена оплодителна способност на индивида.

Целта на настоящите изследвания е да се документират морфометричните данни за мъжката полова клетка при различни патологични състояния на репродуктивния тракт.

Материали и методи: Проучихме и изследвахме 609 пациенти със заболявания на мъжката полова система в активна репродуктивна възраст 33.8 ± 3.56 г, както и контролна група 20 здрави мъже с доказана съхранена оплодителна способност.

Цитологично изследване на гамети, вкл. определяне големината и формата на клетките; морфометрични параметри, характеризиращи формата и големината на мъжката гамета и статистически анализ на получените данни.

Резултати: Доказахме наличие на сперматозоиди с вариации в размера при нормална форма на главичката. Установихме в $3,86\% \pm 2,31\%$ морфометрични аномалии във формата на опашката, както и тенденция за по-голяма площ на ендоплазмения ретикулум спрямо цитоплазмена капка при гаметите, респективно $15,64$ и $4,33 \mu\text{m}^2$.

Доказахме наличие на морфометрични промени във формата и големината на сперматозоида при вродена съдова или възпалителна патология на мъжката полова система.

Заключение: Определихме, че деформациите, засягащи размера и формата на опашката на гаметата се срещат в по-малка степен спрямо тези на главичката при различните заболявания на репродуктивния тракт. Установихме, че обикновено локализацията на цитоплазмения остатък е в областта на главичката, а при по-големи размери обхваща и шийката.

СТРУКТУРНИ ПРОМЕНИ В СПЕРМАТОЗОИДИТЕ ПРИ ПАЦИЕНТИ С НАРУШЕНА ОПЛОДИТЕЛНА СПОСОБНОСТ

М. Драгомирова, проф. П.Цветкова, дмн
Катедра „Физиология, химия и биохимия“, tzvetkovar@mail.bg
Медицински факултет
Университет „Проф. д-р Асен Златаров“ -Бургас

Въведение: Структурните промени в сперматозоидите са едни от най – често срещаните причини за инфертилитет при мъжете. Взаимовръзката между биологията на зрелия сперматозоид и неговата оплодителна способност при формиране на фертилитетния потенциал на мъжа е установена като безспорен факт. Целта на настоящото проучване е да докажем наличието на структурните промени в сперматозоидите при пациенти с нарушена оплодителна способност.

Целта на проучването е да се докаже тенденция в промените, засягащи структурата на гаметите в резултата на вродена, съдова и възпалителна патология на половата система на мъжа.

Материали и методи: Проучихме и изследвахме 609 пациенти със заболявания на мъжката полова система в активна репродуктивна възраст (24.81 ± 1.90 г) и контролна група 20 здрави мъже с доказана съхранена оплодителна способност.

Използвахме следните **методи:** сперматологични изследвания на семенната течност и цитологично изследване на сперматозоиди.

Резултати: Доказахме, че 60% от аномалиите в морфологията на гаметата засягат главичката, 21% - опашката, 14% са смесени, а 5% - друг вид. Установихме и честотата на свръх остатъчна цитоплазма (ERC), при която измерените стойности надхвърлят една трета от размера на главичката, както и цитоплазмена капка (ЦК), която представлява около 1/2 от размера на главичката.

Заклучение: Важно е добре да се ограничат типовете метаморфни гамети с оглед провеждането на правилно и навременно лечение на пациента. Адекватна терапия или хирургична намеса могат да подобрят спермалните показатели, включително и морфологията на сперматозоидите с цел осъществяване на оплождане.

МИТОХОНДРИИТЕ – ДЕПО ЗА БИОЕНЕРГИЧНИ ПОТРЕБНОСТИ

К. Богданова, Н. Иванова, М. Павлова, Л. Крумова, Е. Лалева,
проф. П. Цветкова, дмн
Катедра „Физиология, химия и биохимия“, tzvetkovar@mail.bg
Медицински факултет
Университет „Проф. д-р Асен Златаров“ -Бургас

Въведение: Сперматозоидът се определя като мъжка полова клетка, високо диференцирана, със сложен вътреклетъчен строеж и самостоятелна кинетика. Добре известен е междинният дял на сперматозоида. Съдържа компонент, специфичен само за модифицирания тип сперматозоид – т.н. митохондриален „калъф” (спирала), генериращ енергия, необходима за преживяемостта и подвижността на мъжката гаметета. Строежът и функциите на митохондриите в междинния дял са добре изучени в нормално състояние, но не и при патологични изменения на мъжката полова система, съпроводена с инфертилитет.

Цел: Описание на митохондриите и превеждане на доказателства за структурите като биоенергетично депо в сперматозоида

Резултати: Проучихме и изследвахме структурните аномалии в митохондриите на сперматозоидите в еякулати при мъже с нарушена оплодителна способност, доказвайки субклинични промени в междинния дял на опашката на митохондриите. За определяне на оплодителния дял на сперматозоидите са проследени функциите на митохондриите, показвайки взаимовръзка между АТФ - концентрация - мотилитет - морфология на мъжките полови клетки; митохондриален мембранен потенциал - мотилитет - концентрация – вискозитет; митохондриална маса - мотилитет-концентрация; супероксидните радикали-ph-мотилитет-подвижност на мъжките полови клетки

Заключение: Движението на сперматозоидите е проявление на тяхната жизнеспособност. Комплексът от взаимовръзки в половата клетка е показател за предсказването на фертилитетния потенциал на гаметите. Кинетичните отклонения подсказват вероятни аномалии в тяхната функция и структура.

МОТИЛИТЕТ НА СПЕРМАТОЗОИДИТЕ - БИОЛОГИЧЕН МАРКЕР ЗА ФЕРТИЛИТЕТНИЯ КАПАЦИТЕТ НА МЪЖКИТЕ ПОЛОВИ КЛЕТКИ

Д. Бурани, Е. Вълкова, М. Михайлова, К. Минкова, проф. П. Цветкова, дмн
Катедра „Физиология, химия и биохимия“, tzvetkovar@mail.bg
Медицински факултет
Университет „Проф. д-р Асен Златаров“ -Бургас

Въведение: Оплодителната способност на мъжа се определя от броя, морфологията и подвижността на сперматозоидите. Видовете движения са от особено значение при класифициране подвижността на гаметите.

Целта на настоящето изследване е да проучим мотилитета на сперматозоидите, като биологичен маркер за фертилитетния им капацитет.

Материали и методи: Проучихме и изследвахме 1221 пациенти със заболявания на мъжката полова система - вродени, възпалителни и съдови, както и контролна група 129 здрави мъже с доказана съхранена оплодителна способност.

Приложихме следните методи: андрологична анамнеза, андрологичен статус, сперматологични изследвания на семенна плазма и статистически анализ на получените данни.

Резултати: Конгениталните заболявания на мъжката полова система и дефинитивен стерилитет са с 100% acinesis на половите клетки, а в останалата група - в 51.67% отчитаме сперматозоиди с бързо прогресивно придвижване.

При патологията възпалителни заболявания на мъжката полова система забелязваме, че независимо от етиологичния причинител на инфекциозния процес, в 41.07% от случаите, които се демонстрират със запазена сперматопоетична функция на тестисите, подвижността на гаметите в 63% рязко е намалена. Най-висок дял на мотилитет без прогресия установяваме при сексуално-трансмисивните инфекции. Значителен е и процентът (63.75%) на неподвижни сперматозоиди при специфичните възпалителни процеси на репродуктивния апарат на мъжа.

При съдовата патология на тестиса, в 55.00% подвижността на гаметите е с праволинейни постъпателни движения и скорост 12 μ /sec. Доказахме, че подвижността и скоростта на сперматозоидите в еякулати на пациенти с нарушена оплодителна способност зависят от основната патология.

Заключение: Доказахме пропорционална зависимост мотилитет/скорост и патология на мъжката полова система

AZOOSPERMIA МЕДИКО – БИОЛОГИЧЕН ФАКТОР ЗА БЕЗПЛОДИЕ В СЕМЕЙСТВОТО

Г. Карабойчева, Т. Телбизова, проф. П.Цветкова, дмн
Катедра „Физиология, химия и биохимия“, tzvetkovar@mail.bg
Медицински факултет
Университет „Проф. д-р Асен Златаров“ -Бургас

Въведение: Пълното отсъствие на сперматозоиди в еякулата или случаи, в които се подтиска сперматогенезата на различни стадии е позната в клиничната практика като Azoospermia. Често срещана (15-20 %), проявяваща се с липсваща оплодителна способност на мъжа.

Цел на проучванията е доказване честотата на симптома при различни заболявания на половата система и необходимостта от задълбочено изследване на семенната плазма при случаи с Azoospermia.

Материали и методи: Проучихме и изследвахме 1396 пациенти със заболявания на мъжката полова система в активна репродуктивна възраст 24.81 ± 1.90 г, както и контролна група 129 здрави мъже с доказана съхранена оплодителна способност.

Използвахме следните методи: клинични, диагностични методи, статистически анализ.

Резултати: Доказахме количествените промени в концентрацията на сперматозоидите при вродени, възпалителни и съдови заболявания на половата система и от тях в 70.00, 10.50 и 8.77%, респективно са случаите с Azoospermia.

Установихме и честотата на клетките, присъстващи в семенната плазма от сперматогенетичния (86%), несперматогенетичния ред (6%) и абнормални клетки (8%).

Заключение: От първостепенно значение е познаване специфичната степен на тестикуларното увреждане като необходима стъпка в оценката на състоянието Azoospermia, с оглед навременната диагноза, прилагането на адекватните възможности на микрохирургическите възстановителни методи, гаметната микроманипулация и различните ICSI техники, използвани при лечението на инфертилитета.

КЛИНИЧНИ ИЗЯВИ НА OLIGOZOOSPERMIA - СТЕПЕН НА ОПЛОДИТЕЛНАТА СПОСОБНОСТ НА ПАЦИЕНТИ СЪС ЗАБОЛЯВАНИЯ НА МЪЖКАТА ПОЛОВА СИСТЕМА

Силвана Маринчева, Теодора Славова, проф. Петя Цветкова, дмн
Катедра „Физиология, химия и биохимия“, tzvetkovar@mail.bg
Медицински факултет
Университет „Проф. д-р Асен Златаров“ -Бургас

Въведение: Инфертилитетът се признава като обществено-здравеопазен проблем, който се манифестира от едно или повече патологични състояния на гениталния тракт.

Целта на настоящото изследване е да проучим степента на оплодителната способност на пациентите със заболявания на мъжката полова система, в частност клиничните изяви на Oligozoospermia.

Материали и методи: Проучихме и изследвахме 1075 пациенти със заболявания на мъжката полова система в активна репродуктивна възраст (22-26 г.), както и контролна група от 69 здрави мъже с доказана съхранена оплодителна способност.

Използвахме клинични и диагностични методи за оценка фертилитетния капацитет на гаметите и статистически анализ на получените данни.

Резултати: Доказахме, че честотата на Oligozoospermia е само в 7% от пациентите с вродени заболявания, 32% при пациенти със съдова патология и 61% при възпалителни процеси. Установихме, че Oligozoospermia Gr. I-II се среща по-често спрямо Oligozoospermia Gr. II-III степен при проучената патология при мъжката репродуктивна система. Процентът пациенти с вероятна оплодителна способност (Oligozoospermia I-III) представлява 43.45% от всички индивиди.

Заклучение: Описана е тенденцията в зависимостта на количествените промени на сперматогенезата при вродена, възпалителна и съдова патология на гениталния тракт. Определена и вероятната степен на оплодителна възможност на индивида, предоставяща възможност за адекватно и навременно поведение на клинициста-андролог при възстановяване фертилитета на пациента.

ПОЛИМЕРНА ОПТИКА В МЕДИЦИНАТА

Щерю Котавов, проф. Нина Султанова

Катедра „Физика, биофизика, рентгенология и радиология”, sultanova@btu.bg

Медицински факултет

Университет „Проф. д-р Асен Златаров“ -Бургас

Оптичните полимери намират широко приложение в медицината, не само в офталмологията, но и в редица диагностични, хирургични и терапевтични системи. Уникалните им свойства като ниско тегло и цена, висока устойчивост на удар и възможността за комбиниране на компоненти с подходящи механични и оптични характеристики ги правят предпочитани материали в конструкцията на съвременните оптични уреди и устройства. Полимерите се използват не само за изработване на протези като контактни и интра-окуларни лещи, уретри, сърдечни клапи, стави и др., но и за оптични елементи на прецизни уреди.

Ендоскопите и влакнесто-оптичните инструменти са специализирани медицински средства за визуално наблюдение на кухините и органите в човешкото тяло (коремната област, хранопроводния тракт, бели дробове, репродукционната и отделителната системи, някои кардиологични пътища и др.). Създадени са уреди за оптична томография на базата на влакнеста оптика и ендоскоп. Те формират оптични томографски образи на органите в различни кухини от човешкото тяло.

Целта на настоящото изследване е проектиране на ендоскопски обектив за еднократна употреба. Направен е подходящ подбор на полимери, които реализират оптичната схема на широкоъгълен ендоскопски обектив с минимизирани геометрични и вълнови аберации. Ендоскопският обектив е предназначен да формира качествени цветни образи на изследваните тъкани и диагностицирани органи. Чрез подбора и съчетанието на материали с различни рефрактометрични и дисперсионни характеристики може да се постигне високо качество на образа, ефективно управление и предаване на светлинната информация.

Представен е дизайн на изцяло полимерен микротриплет в оптична схема полиметилметакрилат (PMMA) – полистирен (PS) – PMMA със задно фокусно разстояние $f' = 10 \text{ mm}$ и числена апертура $A = 0,15$. Подборът на полимерите е направен с оглед на добра корекция на сферохроматичните аберации. Съществен недостатък на полимерните елементи е тяхната температурна нестабилност по отношение на показателите на пречупване и линейните им размери, което води до възникване на термооптични аберации. Прецизна оптика може да се реализира в хибридни системи с едновременно прилагане на полимери и подходящо подобрени оптични стъкла. За целта е направено сравнение на рефрактометричните и дисперсионни характеристики на оптични полимери с основни типове оптични стъкла. Прецизно измерените показатели на пречупване дават възможност за изследване дисперсията на материалите. Определянето на числата на Аббе е от първостепенно значение при конструирането на оптични системи и уреди. Представени са числата на Аббе ν_d за видимата област $\nu_d = (n_d - 1)/(n_F - n_C)$ ($\lambda_d = 587.6 \text{ nm}$, $\lambda_F = 486.1 \text{ nm}$, $\lambda_C = 656.3 \text{ nm}$). При проектирането на прецизна оптика са необходими допълнителни данни за относителните частни дисперсии на използваните материали. Характеристиките на обектива са изчислени с помощта на оптична програма OSLO. Точковите диаграми при фокусировка и дифракционните функции на разсейване на светлината доказват добро качество на образа.

Полимерната оптика осигурява не само животоспасяваща диагностика, неинвазивна и образноводена хирургия, но също така служи и за дистанционни консултации и терапия на отдалечени лица чрез web-базирани услуги.

ИЗСЛЕДВАНЕ РЕФРАКЦИЯТА НА ПОЛИМЕРНИ РАЗТВОРИ С РАЗЛИЧНА КОНЦЕНТРАЦИЯ

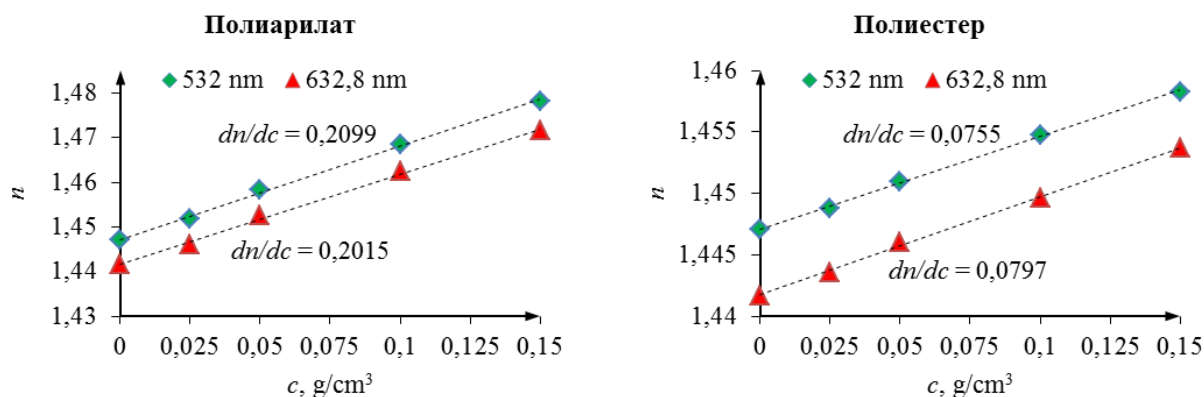
Десислава Енчева, Стефка Касърова
„Физика, биофизика, рентгенология и радиология“, kasarova_st@yahoo.com
Медицински факултет
Университет „Проф. д-р Асен Златаров“ -Бургас

Въведение: Рефракцията на материалите се определя чрез абсолютния им или относителен показател на пречупване, които съответно изразяват изменението на фазовата скорост на електромагнитната вълна спрямо вакуума или при прехода ѝ от една среда към друга. Показателят на пречупване n зависи от природата, структурата и плътността на веществото, дължината на падащата вълна, температурата и др.

Цел и задачи: Важна характеристика при изследването на разтвори е зависимостта на n от концентрацията c , известна като инкремент на показателя на пречупване dn/dc . Големината на dn/dc може да се използва за откриване на неизвестна концентрация, а също така е необходим параметър при определяне молекулната маса на полимери и макромолекули чрез метода на разсейване на слетлината. В настоящата работа са определени стойностите на dn/dc за полимерни разтвори на база рефрактометрични измервания с лазерни източници, излъчващи при различни дължини на вълната.

Материали и методи: Изготвени са разтвори на полиарилат и полиестер в хлороформ с различни концентрации: 0,025; 0,05; 0,10; 0,15 g/cm³. Показателите на пречупване на разтворите и чистия разтворител са измерени с лазерен микрорефрактометър при дължини на вълната 532 и 632,8 nm. Приложен е методът на изчезващата дифракционна картина при настъпване на пълно вътрешно отражение в изследваната течност, която се поставя между призма от тежък флинт и дифракционна решетка.

Резултати и заключение: На фигурата са представени измерените показатели на пречупване като функция от концентрацията. За двата полимера графиките показват почти линейна зависимост и от наклона им са определени инкрементите на показателите на пречупване. Стойностите на dn/dc за всеки от материалите се различават незначително при двете дължини на вълната.

Резултатите показват, че dn/dc съществено зависи от структурата на разтвореното вещество, като за полиарилата стойностите са повече от два пъти по-големи от тези на полиестера. С получените данни са определени допълнително оптичните компоненти, свързващи молекулната маса на частици в разтвор с коефициента на разсейване.

Приложеният метод за измерване е сравнително прост, бърз и дава възможност за определяне показателите на пречупване на течности с точност до $\pm 0,0002$. Едно от основните му предимства е възможността за измерване на образци с по-значително разсейване и той може успешно да се прилага и за биополимери.

СЕСТРИНСКИ ГРИЖИ ПОЛАГАНИ ЗА ОНКОХИРУРГИЧНИ ПАЦИЕНТИ

Николета Чомакова, доц. Албена Андонова, дм
Катедра „Здравни грижи“, albena.andonova@trakia-uni.bg
Медицински факултет,
Тракийски университет – Стара Загора

Въведение: В света най-малко 10 милиона души годишно заболяват от рак. При мъжете най-често се среща ракът на: белия дроб, на кожата, простатата, стомаха, правото и дебелото черво. При жените най-характерен е ракът на: гърдата, рака на кожата и рака на тялото и шийката на матката.

В последните години в България се регистрират около 26 000 новозабоболели на година. У нас има 200 000 болни от рак, което представлява 2.5% от населението на страната. В България годишно от рак умират около 16 000 души.

Онкохирургията е един от методите на лечение онкологичните заболявания. Онкохирургичните грижи включват предоперативни и следоперативни грижи. За лечението и възстановяването на пациентите е необходимо да се сигуряват и непрекъснати (интензивни) 24 часови грижи в процеса на лечение, а понякога и палиативни грижи. От медицинските сестри работещи в онкохирургичните сектори се очаква да притежават високо специализирани знания, умения и компетенции за работа с тази група пациенти.

Целта е да се обобщят и представят специалните сестрински грижи за пациенти с онкологични операции.

Материал и методи: Анализ на достъпна научна информация за значението на специалните сестрински грижи на онкохирургични пациенти.

Резултати и обсъждания: Окончателната диагноза на онкохирургичните пациенти се поставя от онкологична комисия. В състава влизат онколог патолог, лъчетерапевт, специалист образна диагностика и хирург. Комисията уточнява окончателната диагноза, стадия и терапията.

В онко-центъра се извършват дейности от консултация и преглед със лекар специалист, извършване на необходимите изследвания, консултации, предварителната психическа подготовка на пациента, провеждането на премедикацията.

След операцията се прилагат следоперативни интензивни сестрински грижи, следят се жизнено показатели, оперативната рана, дренажи, и изправността на медицинската апаратура. Прилагат се болкоуспокояващи, и назначената медикаментозна терапия. Медицинската сестра следи непрекъснато общото състояние на пациентта, ако има изменения се уведомява лекуващия лекар. В процеса на следоперативния период започва провеждане на рехабилитация, консултации с психолог и психотерапевт, при нужда се провеждат консултации със социален работник, оказва се и психологическа помощ на близките на пациента.

Заключение: Прилагането на конвенционални и съвременни методи за лечение и специални сестрински грижи за пациенти с онко-хирургични операции повишава качеството им на живот. Професионалното провеждане на оценка на риска, терапевтичното поведение, преживяемостта и прогнозата от медицинските екипи гарантират добри резултати в лечебно възстановителен процес, както и за физическия и психическия комфорт на пациентта. Високото ниво на полагащите сестрински грижи за онкохирургични пациенти е важен елемент в процеса на лечение и възстановяване на пациента.

ЖИВОТ СЪС СТОМА. МЕДИЦИНСКАТА СЕСТРА В РОЛЯ НА СТОМЕН ТЕРАПЕВТ

Жаклина Илиева, доц. Албена Андонова, дм
Катедра „Здравни грижи“, albena.andonova@trakia-uni.bg
Медицински факултет,
Тракийски университет – Стара Загора

Въведение: Според данни на Национален онкологичен център в България живеят между 5000 и 6000 души с изкуствен отвор за извеждане на чревното съдържимо, 80% от всички оперирани с колоректален карцином са със стома.

Предоставяне на специализирани здравни грижи за поддържане на добро качеството на живот на стомираните пациенти в днешни дни е основна задача на здравеопазването. Ролята на медицинската сестра като член от медицинския екип е съществена - изразява се както в процеса на изпълнение медицински и здравни дейности по обработка на стомата, така и в нейната обучителна функция. Медицинската сестра е специалистът който обучава пациента правилно да полага грижи за стомата в домашни условия и да поддържа нормален начин на живот.

Цел и задачи: Целта е да се представи ролята на медицинската сестра при полагане на специални сестрински грижи на пациент със стома.

Материал и методи: Проучени са достъпни медицински литературни източници за полагане на качествени здравни грижи за пациенти със стома.

Резултати и обсъждания: Дейности и задължения в болнични условия – лекар или обучена медицинска сестра определяне размера на стомата. Тъй като липсва сфинктер, който да контролира процеса на отделяне, стомата постоянно отделя чревно съдържимо. То се събира в торбичка, след което се измерва количеството му. Окончателен вид и размер се определят 3 месеца след операция.

Обработка на стома - на първо място се подготвят необходими пособия: индивидуален превързочен пакет, дезинфекционни разтвори, колектор, цинкова паста. Пациентът трябва да заеме удобно положение - лежащо гръбно. Накапва се разтвор върху кожата около торбичката. Не бива да се дърпа торбичката. След като бъде премахнат колектора, се прави оглед на стомата за усложнения, дезинфекцира се кожата с памук, напоен с дезинфекционен разтвор, попива се със суха стерилна марля, обработка се с паста. Изрязва се колектора с нужната големина и се прилепва върху кожата. При наличие на раздразнение, е необходимо да се приложи антибиотичен спрей.

Почистване на торбичката - чрез вода и сапун, чрез готови дезодоранти, чрез таблетки аспирина, стрити и поставени в нея.

Нормален начин на живот със стома - медицинската сестра заема главна роля в процеса на обучение относно техниката на обработка на стомата, но също така е основна фигура в процеса на адаптация на пациента за бъдещото му ежедневие.

Психологическата подкрепа е важна за пациентите - на първо място, сестрата трябва да убеди болния, че той няма да води по-различен живот от този преди извършване на оперативната намеса. Болните могат да носят същите дрехи, да пътуват и взимат душ без да се притесняват. Останалите няма да подозират за наличието на стомата, освен ако пациентът не е споменал за нейното съществуване.

Заклучение: Нормален начин на живот със стома е възможност, която се постига чрез прилагане на комплексна методика на лечение и сестрински грижи. Медицинската сестра заема главна роля в процеса на обучение относно техниката на обработка на стомата, но също така е основна фигура в процеса на адаптация на пациента за бъдещото му ежедневие. Психологическата подкрепа е важна за пациентите. На първо място медицинската сестра трябва да подпомогне болния в процеса на адаптация към живот със стома и към връщане към обичайния ритъм на живот.